

OPARI EDERRA BRUSELAK TRANSGENIKO EKOIZLEEI: BUKATU DIRA ORAIN ARTEKO KONTROLAK

Agroindustriaren alde doan erabaki garrantzitsua hartu zuen Europako Batzordeak otsailaren 7an: NBT *New Breeding Techniques* teknikaren bidez genetika moldaturik duten haziak ez ditu transgeniko gisa sailkatuko. Hori horrela, transgenikoei orain arte egindako kontrol, segipen eta betebeharrak ez zaizkie bideratuko. Azkenean, hazien pribatizazioaren bidezko biziaren gaineko kontrola helburu duten multinazionaleri egindako opari ederra dugu hor. GEO Genetikoki Eraldatutako Organismoek ia 30 urte betetzekoak dituztela, sustatzaileek hitz emandakoari begira jarri gara, bilan ttipi bat egiteko asmoz.

JENOFA BERHOKOIRIGOIN

GMO edo GEO (Genetikoki Eraldatutako Organismoa) izendatu beharrean NBT edo TGB (Teknika Genomiko Berria) izena jarri, oinarrian metaturiko fama txarrez bereizteko eta aitzina. Funtzionatzen du jukutriak: Europako Batzordeak otsailaren 7an onartu zuen orain artean transgenikoei jarritako debeku eta betebeharrak TGBei ez bideratzea. 307k bozkatu zuten horren alde, 236k kontra eta 41 abstenitu ziren. "Historikotzat" jo du bozketa txostengile Jessica Polfjärdek: "Hamarkadako blokeoa eta gero, azkenean, zientziaren, elikagai-segurtasunaren eta europar laborarien sostengatzearen alde bozkatu du Parlamentuak".

Zientziaren esparruan bideraturiko transgenikoen gai konplexua jendarteratzea lortu baldin bazen ere –azkenean, gure plateretan bukatzen dutelako–, badirudi TGBak urrun gelditzen zaizkigula.

"GEO berria" izendapena jartzen diete hainbat zientzialaririk, hain justu, bien artean dagoen lotura zuzenaz ohartarazteko. Ekoizleek eta aldekoek diote, ordea, teknika ezberdina bideratzen dienez ez direla transgenikoak: GEOetan kanpoko gene bat gehitzen bazaio organismoari, TGBetan ezer gehitu gabe, organismoaren genetika dute moldatzen. DNA mozteko, desaktibatze edota moldatzeko balio duen CRISPR CAS 9 izeneko tresnari esker lortu daiteke esku-sartze hori. Horrela lortu ditzakete gluten gutiko garia, idorteari aurre egin dezakeen artoa edota birus zehatz batzuei erresistente diren tomateak. Aldekoen hitzetan, laborantzak "berezkoak" dituen aitzinamenduak dira teknika horren bidez lorturiko haziak: "Nekazaritza iraunkorragoa, lehiakorrak eta muturreko baldintza meteorologikoen aurrean indartsuagoa dugu hor,

gainera, pestizida eta ongailu gutiagorekin", Polfjärden hitzetan.

Aurkakoek, ordea, arrisku andana ikusten dizkiote Europako Batzordearen bozketari. Hasteko, transgeniko gisa ez sailkatzeak erran nahi duelako transgenikoei bideratu segipen zientifikoak ez direla eginen, eta gainera, ez dugula jakin zein elikagaietan diren, trazabilitatea ez dutelako beharturik. Ingurumen- eta osasun-segurtasunaren alorrean "atzerapauso handia" da Greenpeace arabera. TGBak transgeniko gisa ez definitzearen aurka kokatu da Frantziako ANSES Elikagaien, Ingurumenaren eta Lanaren Osasun Segurtasunerako Agentzia ere, hain justu, sailkapen hori "zientifikoki ez delako justifikatua".

Gainera, ez da argi zer nolako bila-kaera ukanen duten gerorako zabalpen naturalean. Erleen polinizazio zein haize bidezko hedapena, ezinkontrolatuzkoa

TRANSGENIKOAK DIRA

NBT *new breeding techniques* teknikaren bidez moldaturiko geneak transgenikoak direla azaltzen dabilta Greenpeace bezalako Gobernuaz Kanpoko Erakundeak.

FNSEA

da polenaren bidaia, eta beraz TGBen barreiatzea. Ikusirik, trazabilitatea ez zaiela bideratuko, guhaurk jakin gabe erabiliko dira aire librean –hori, GEOekin ez da horrela–. Ekoizpen ekologikoan dabilzan laborarien kezka nagusia izan da betidanik hori, eta TGBekin hor segitzen du arriskuak. "Egun tristea da [Europako Batzordearen bozketarena] laborarientzat eta naturarentzat", eurdiputatu ekologista Benoît Biteauren arabera.

GEO-EK KASIK 30 URTE: ZER NOLAKO BILANA?

Lehen transgenikoak 1996an merkaturatu zirenetik zer nolako bilana egin dezakegu? Mundu mailan landuriko lurren %10 transgenikoekin da, eta erabat ezberdina da herri batetik bestera banaketa: AEBetan, Kanadan, Indian, Argentinan eta Brasilen dira %90. Lau

**Mundu mailako hazien
komertzializazioaren %60
lau konpainien esku da
–Bayer, Syngenta, Corteva,
BASF– eta horiek ere dute
intsektiziden eta herbiziden
merkatuaren %70a**

landarek dute kasik monopolioa: soja (%52), artoa (%30), kotoia (%13) eta koltza (%5) eta gero datoz, kopuru ttipian luzerna, beterraba edota bestelako fruitu zein barazki batzuk. Europari dagokionez, bakarra da ekoizten: Mon-

santok (gaur egungo Bayer-ek) sortu zuen MON810 artoa –2010ean Amflora lursagarrak ere jaso zuen ekoizpeneko baimena, baina 2013an galdu zuen, komertzialki ez zelako interesgarria eta Europako Batzordeak ez zuelako baime nerako bide administratiboa behar bezala bete–. Bost herritan kausitu dezakegu, baina %95 Espainiako Estatuan eta Portugalen dira. Alemaniak, Austriak, Luxemburgok, Hungariak, Greziak, Bulgariak, Poloniak eta Frantziako Estatuak debekaturik dute ekoizpena. Haatik, inportatu dezakete eta gaur egun 70 GEO mota daude komertzializaturik gizakien edota animalien janarentzat. Trazabilitateari dagokionez, transgenikoz osatua izanez gero etiketan jarri beharra dute ekoizleek, baina, transgenikoak janez hazitako animalien okelaren, arrautzen edota esnekiaren kasuan ez dute ezertan zehaztu beharrik.

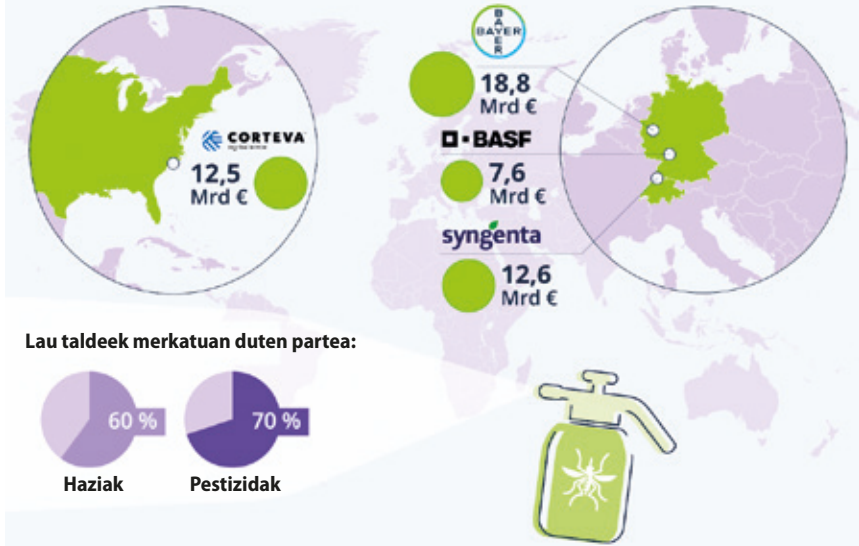
Mundu mailako goseteari aurre egiteko bidea izanen zela hitz eman baziguten ere, horrelakorik ez da gertatu. Are okerrago, laborariaren burujabetza ahuldu egin dute eta horrek pobreziarekin errimatu dezake Hegoalde Globaleko herri txiroetan. Hain zuzen, patentaturiko haziak urtero arraerosi behar izaten dituztelako, multinazionalen menpe bihurtuz.

Osasunari eta ingurumenari dagokionez, transgenikoen eragina ez da argi. Kalteak frogatzen dituzten ikerketa zientifikoak baldin badira, aldrebes, beste batzuek arrisku-ezaz ohartarazten dute. Arazoa da interes-aurkakotasuna kausitzen dugula ikerketa frankotan: Frantziako INRA Institutuak 2016ko abenduan *Plos One* komunikabidean plazaraturiko ikerketari segi, interes-aurkakotasuna zegoen aztertutako 672 lan zientifikoen %40an. Transgeniko ekoizleek hein batean edo osoki diruztaturiko ikerketak dira, edota zuzenean agroindustrial horiek bideraturiko ikerketak dira.

Funtsean, iazko irailaren 29an Corporate Europe Observatory GKEak argitaraturiko txosten berri batek berretsi egin zuen neutraltasun-ezaren presentzia TBG edo "GEO berriei" dagokionez. Aldeko adierazpenak biderkatu dituzten hiru

Agrokimikaren oligopoloa

MRD: bilioi (grafikoko zifreetan)

ITURRIA: Pestiziden Atlas 2023 (2020ko datuak)

Martxokoa, kalean!

EUSKARA IKASLEA ZARA? IRAKASLEA?

- EUSKARAZ IRAKURTZEKO OHITURARIK EZ DUTENENTZAT
- BALIAGARRIA EUSKARA IRAKASLEENTZAT
- 10 ZENBAKI URTEAN

Egin harpidetza aizu.eus atarian. Harpidetza digitala, paperezkoa edo digitala+paperezkoa.

LURREN %10 Mundu mailan landuriko lurren %10 transgenikoei bideraturik da. Hala ere, ez dira mundu osoan landatzen eta AEBetan, Argentinan, Brasilen, Kanadan eta Indian dira landareen %90ak.

erakunde zientifiko nagusiak –European Plant Science Organisation (EPSO), All European Academies (ALLEA) eta European Sustainable Agriculture Through Genome Editing (EU-SAGE)– ikerturik, Bayer/Monsanto, BASF, Corteva edo Syngenta transgeniko ekoizle nagusiekin lotura zuzenak dituztela argiratu dute. Demagun, EPSOren baitan nekazaritza teknikei buruz dabilzan kideen %64 eta EU-SAGEko %32 dira transgenikoen komertzializazioaren esparruan sartuak, eta EPSOko %38ak eta EU-SAGEko %23ak dute transgenikoen gaineko patenteekin lotura.

Azkenik, transgenikoei pestiziden gutitzea ekarriko zutela zioten, baina horrelakorik ez da gertatu. Laborantzari

TGBak transgeniko bezala ez sailkatzeak erran nahi du transgenikoei bideratu segipen zientifikoak ez direla eginen, eta gainera, ez dugula jakinen non diren, trazabilitatea ez dutelako beharturik

dagokionez bi transgeniko mota gailentzen dira: edo, herbiziden parean eusteko molekula gehitzen zaio landareari, edo, zuzenean molekula intsektizida bat sartzen zaio intsektu suntsitzaileak hiltzeko. Baina, Monsanto/Bayer berak aitortu behar izan zuen transgenikoei egokitu zaizkiela intsektu eta "belar tzarrak". Pestiziden zein intsektiziden erabilpenaren gutitzea ez da beraz gertatu, eta alderantziz, emendatu ere da gunea. Ondorioz, ondokoa dio *OGM: Quel bilan?* (GEO: zein balorapen?) artikuluan Mathilde Sorettek: "Ingurumenarentzat eta osasunarentzat GEOek duten kaltegarritasuna ezerk ez badigu frogatzen ere, pestizida batzuen arrisku kantzerigenoa, ordea, argia da eta ez da gehiago frogatzekoa".

PATENTEA, BIZIA PRIBATIZATZEKO

Hazien patentatzeak ondorioztaturiko bizidunaren pribatizazioa dugu kalteen artean, eta funtsean, oinarrian hori dute helburu multinazionalak. Gaur egun, mundu mailako hazien komertzializazioaren %60 lau konpainien esku da – Bayer/Monsanto, Syngenta, Corteva eta BASF– eta horiek ere dute intsektiziden eta herbiziden merkatuaren %70a.

Europako Batzordeak baldin badio TGBak transgeniko sailkatzeak trabak gehituko lizkiokela munduko elikagai-segurtasuna lortzeko bideari, nabarmendu beharra dago hazi guztiak multinazional bakar batzuen esku gelditzeak dakarrela benetako arriskua. "Landare TGBen patentatzearen" aurka agertu bada ere Brusela, jakin behar da arazoa ez duela gutitzen, TGB tekniken patentatzea, ordea, ez duela errefusatu. Hori horrela, biziaren gaineko kontrola areagotu besterik ez zaigu eginen, eta instituzioen eta herritarren gainbegiradarik gabe, gainera. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

